

Podnikání a lidská práva

Skotsko

1. Jaký druh soudní ochrany mám ve vaší zemi, stanu-li se obětí porušování lidských práv v souvislosti s podnikáním? Zahrnuje tato ochrana odškodnění?

Zákon o Skotsku z roku 1998 (*Scotland Act 1998*) vyžaduje, aby veškeré právní předpisy přijaté skotským parlamentem a všechny úkony členů skotské vlády byly slučitelné s právy obsaženými v Evropské úmluvě o lidských právech (EÚLP). Zákon o lidských právech z roku 1998 (*Human Rights Act 1998*) zakazuje orgánům veřejné správy ve Skotsku jednat v rozporu s právy stanovenými v úmluvě. Dojde-li k porušení lidských práv, mají skotské soudy pravomoc danou věc projednat a zjednat nápravu.

Zákon o obchodních společnostech z roku 2006 (*Companies Act 2006*) stanoví právní základ pro zřizování a fungování obchodních společností. Řízení proti skotským podnikům u skotských soudů v případě, že existují důkazy o spáchání trestného činu, může zahájit administrativní oddělení Korunního soudu a útvar státního zastupitelství (*Crown Office and Procurator Fiscal Service – COPFS*).

Skotský zákon o obchodování s lidmi a vykořisťování z roku 2015 (*Human Trafficking and Exploitation (Scotland) Act 2015*) konsoliduje a posiluje stávající trestněprávní předpisy Spojeného království, pokud jde o obchodování s lidmi a jejich vykořisťování, a posiluje postavení a podporu obětí.

Zákon obsahuje ustanovení o zavedení jediného trestného činu obchodování s lidmi pro všechny typy vykořisťování jak dospělých, tak dětí; stanoví přitěžující okolnost obchodování s lidmi, pokud jde o jiné trestné činy a nově upravuje dřívější samostatný trestný čin otroctví, nevolnictví a nucené nebo povinné práce.

Článek 4 zákona z roku 2015 stanoví trestný čin otroctví, nevolnictví a nucené práce nebo povinné práce, který musí být vykládán v souladu s článkem 4 EÚLP.

Trestného činu obchodování s lidmi nebo trestného činu podle článku 4 zákona z roku 2015 se mohou dopustit právnické osoby (například společnost), neregistrovaná sdružení a partnerství. V článku 39 zákona z roku 2015 se stanoví, že z výše popsaného trestného činu mohou být shledáni vinnými i příslušní jednotlivci v rámci takového subjektu (například ředitel).

Jak požaduje zákon z roku 2015, Lord Advocate zveřejnil pokyny pro státní zástupce týkající se stíhání podezřelých nebo potvrzených obětí trestného činu obchodování s lidmi a trestného činu podle článku 4 (otroctví, nevolnictví a nucená nebo povinná práce). COPFS tyto pokyny používá s cílem zajistit, aby oběti nebyly stíhány v souvislosti s trestnými činy spáchanými v důsledku obchodování s lidmi.

Skotský veřejný ochránce práv pro veřejné služby (*Scottish Public Services Ombudsman*, dále též jen „veřejný ochránce práv“) má širokou působnost. Jedná se o poslední stupeň v případě stížností na většinu decentralizovaných veřejných služeb ve Skotsku. Veřejný ochránce práv zajišťuje rovněž nezávislý přezkum pro skotský fond sociálního zabezpečení (*Scottish Welfare Fund*) s pravomocí zvrátit a nahradit rozhodnutí přijatá radami ohledně žádostí o komunitní péči a granty v případě krizových situací. Pokud jde o odškodnění, veřejný ochránce práv má jen velmi omezenou úlohu. Výsledky jsou obvykle ve formě doporučení pro veřejné služby, které jsou předmětem stížnosti. Pravomoci a povinnosti jsou stanoveny v zákoně o skotském veřejném ochránci

práv pro veřejné služby z roku 2002 (*Scottish Public Services Ombudsman Act 2002*).

Pokud se určitá fyzická osoba domnívá, že došlo k porušení jejích lidských práv, může si vyžádat nezávislé právní poradenství.

2. Existují zvláštní pravidla pro hrubé porušování lidských práv? Vztahují se tato pravidla na trestné činy proti životnímu prostředí nebo závažné pracovní vykořisťování?

Prohlášení o skotských pozemkových právech a povinnostech zveřejněné skotskou vládou, jak požaduje zákon o pozemkové reformě z roku 2016 (*Land Reform (Scotland) Act 2016*), stanoví šest zásad, které mají pomoci utvářet politiku týkající se půdy ve Skotsku. První z těchto zásad zní: „Celkový rámec pozemkových práv, povinností a veřejných politik by měl prosazovat, plnit a dodržovat příslušná lidská práva ve vztahu k půdě, přispívat k veřejnému zájmu a dobrým životním podmínkám a vyvažovat veřejné a soukromé zájmy. Rámec by měl podporovat udržitelný hospodářský rozvoj, chránit a zlepšovat životní prostředí, napomáhat dosažení sociální spravedlnosti a budovat spravedlivější společnost.“

Zákon z roku 2016 vyžaduje, aby skotští ministři prohlášení pravidelně přezkoumávali a podávali zprávy parlamentu.

Odpověď na otázku č. 1 obsahuje informace o obchodování s lidmi a jejich vykořisťování.

3. Jsem obětí porušování lidských práv způsobeného činností evropské nadnárodní korporace, k němuž došlo mimo Evropskou unii. Mohu se obrátit na soudy ve vaší zemi, pokud nejsem občanem EU nebo nežiji v EU? Jaké jsou podmínky pro žalobu na porušování mých práv? Kde mohu nalézt další informace?

Konkrétní prostředky soudní ochrany, které jsou k dispozici v případě porušení lidských práv, závisejí na tom, zda je dotyčné právo stanoveno ve zvykovém právu nebo v zákoně.

Článek 2 skotského zákona o obchodování s lidmi a vykořisťování z roku 2015 umožňuje uplatnit trestný čin obchodování s lidmi na jednání ve Spojeném království i jinde, což odráží skutečnost, že jednání v oblasti obchodování s lidmi může zahrnovat aktivitu vykonávanou zcela nebo částečně mimo území Skotska.

Zákon z roku 2015 rovněž stanoví, že se státní příslušník Spojeného království, osoba, která v době spáchání trestného činu měla obvyklé bydliště ve Skotsku, nebo subjekt zřízený podle práva některé části Spojeného království dopustí trestného činu vykořisťování bez ohledu na to, kde k danému činu dojde. O tom, zda dotyčná osoba má či nemá obvyklé bydliště ve Skotsku, se rozhodne s přihlédnutím ke všem skutečnostem a okolnostem daného případu. Ostatní osoby se dopustí trestného činu obchodování s lidmi pouze tehdy, pokud se ve Spojeném království uskuteční jakákoli část příslušného činu nebo pokud byl příslušný čin spáchán za účelem příchodu nebo vstupu určité osoby do Spojeného království, jejího odjezdu ze Spojeného království či cestování v jeho rámci.

4. Může úřad veřejného ochránce práv, orgán pro rovné zacházení nebo národní instituce pro lidská práva podpořit oběti porušování lidských práv v souvislosti s podnikáním, které spáchala evropská nadnárodní korporace mimo Evropskou unii? Mohou tyto subjekty prošetřit můj případ, pokud nejsem občanem EU nebo nežiji v EU? Existují ve vaší zemi další veřejné útvary (jako např. inspektorát práce nebo životního prostředí), které mohou

prošetřit můj případ? Kde mohu nalézt informace o svých právech?

Regulační prostředí pro podnikání ve Skotsku je v mnoha ohledech podobné jako v ostatních částech Spojeného království a v Evropě a na podnikatelskou činnost se zaměřuje řada regulačních orgánů. Jejich donucovací pravomoci směřují spíše k sankcionování podniků než k podpoře obětí, prostřednictvím policie a jiných vládních agentur však budou v případě, existuje-li v souvislosti s danou činností trestní prvek, zavedeny příslušné mechanismy.

Skotsko má dvě národní instituce pro lidská práva:

- [Skotskou komisi pro lidská práva \(Scottish Human Rights Commission\)](#) (SHRC)
- [Komisi pro rovnost a lidská práva \(Equality and Human Rights Commission\)](#) (EHRC)

Obě komise mají společné poslání v oblasti lidských práv a obě hrají důležitou, i když odlišnou, úlohu při prosazování a sledování uplatňování mezinárodně uznávaných lidských práv na vnitrostátní úrovni. Příslušné pravomoci každé komise jsou popsány na jejich internetových stránkách.

Skotský veřejný ochránce práv pro veřejné služby se v posledním stupni zabývá stížnostmi týkajícími se většiny decentralizovaných veřejných služeb ve Skotsku. Veřejný ochránce práv je nezávislým úředníkem a při výkonu svých funkcí nepodléhá vedení ani kontrole ze strany žádného člena skotské vlády ani poslance skotského parlamentu. V rámci posouzení stížnosti může veřejný ochránce práv zvážit údajné porušení lidských práv. Je nepravděpodobné, že by evropská nadnárodní korporace představovala jeden ze subjektů uvedených na seznamu, s ohledem na něž může veřejný ochránce práv obdržet stížnost. Veřejný ochránce práv se může zabývat stížnostmi na služby poskytované soukromým nebo dobrovolnickým sektorem, jsou-li tyto služby poskytovány jménem subjektu, který spadá do jeho pravomoci.

V čl. 9 odst. 4 a 5 zákona o skotském veřejném ochránci práv pro veřejné služby z roku 2002 je rovněž stanoveno, kdo může veřejnému ochránci práv podat stížnost. Tyto osoby musí mít v době podání stížnosti bydliště ve Spojeném království, nebo k jednání, jehož se stížnost týká, musí dojít v době, kdy se dotyčná osoba zdržovala ve Spojeném království.

5. Ukládá vaše země evropským nadnárodním korporacím povinnost zřídit mechanismus pro vyřizování stížností nebo mediační služby pro porušování způsobené jejich podnikatelskou činností? Platí tato povinnost rovněž pro porušování, k němuž došlo mimo Evropskou unii? Kdo odpovídá za monitorování těchto aktivit ve vaší zemi? Jsou k dispozici veřejné zprávy s informacemi o fungování uvedeného systému?

Spojené království zřídilo národní kontaktní místo pro pokyny OECD pro nadnárodní společnosti, což je soubor doporučení ohledně odpovědného chování podniků, jež se týkají mimo jiné i lidských práv. Součástí Ministerstva pro mezinárodní obchod (*Department for International Trade*) je národní kontaktní místo Spojeného království, které je odpovědné za zvyšování informovanosti o pokynech OECD a za zavedení souvisejícího mechanismu pro vyřizování stížností. Jestliže společnost porušuje pokyny OECD, může stížnost národnímu kontaktnímu místu podat jakákoli zúčastněná strana, a to včetně jejích zaměstnanců nebo odborů, a komunity dotčené činností dotyčné společnosti. Národní kontaktní místo usiluje o zprostředkování dohody mezi stranami, pokud to však není možné, je rozhodnutí o tom, zda společnost jednala v rozporu s pokyny, zveřejněno a zpřístupněno pro účely veřejného šíření. Informace o podání stížnosti jsou k dispozici na [internetových stránkách národního kontaktního místa](#).

Další zdroje poradenství a mediačních služeb ve Spojeném království zahrnují [poradenské kanceláře pro občany \(Citizens Advice Bureau\)](#) a [Poradní, smírčí a rozhodčí službu \(Advisory, Conciliation and Arbitration Service\)](#).

6. Mám zvláštní práva, jsem-li zranitelná oběť usilující o nápravu za

porušování lidských práv v souvislosti s podnikáním? Mám přístup k právní pomoci a za jakých podmínek? Jaké výdaje tato právní pomoc pokryje? Mám přístup k právní pomoci za stejných podmínek, pokud nejsem občanem EU nebo nežiji v EU?

Veřejně financovaná právní pomoc umožňuje lidem přijmout opatření k prosazování jejich práv nebo úhradě nákladů na jejich obranu, pokud by si to jinak nemohli dovolit.

Podle skotského zákona o právní pomoci z roku 1986 (*Legal Aid (Scotland) Act 1986*) se pro podání žádosti o právní pomoc nevyžaduje bydliště ve Skotsku. Existují dva druhy právní pomoci v občanských věcech:

i. Prostřednictvím poradenství a pomoci může právní zástupce (*solicitor*) poskytovat poradenství, pokládat dotazy a korespondovat s ostatními jménem klienta. Poradenství a pomoc jsou dostupné ve věcech skotského práva (včetně práva Spojeného království, které se uplatňuje ve Skotsku), obvykle je však nelze využít k dosažení pokroku v záležitostech u soudu.

ii. Právní pomoc v občanských věcech je dostupná v případě řízení u skotských soudů.

Na oba druhy právní pomoci v občanských věcech se vztahují zákonná kritéria způsobilosti. Poradenství a pomoc jsou k dispozici na základě kritérií finanční způsobilosti. Kritéria způsobilosti u osob, které mají přístup k právní pomoci v občanských věcech, jsou konzistentní a transparentní, přičemž žádosti podléhají zákonem stanoveným prověrkám. První dvě prověrky se týkají právní opodstatněnosti žádosti. Je třeba prokázat, že existuje právní základ věci, s ohledem na niž je požadována právní pomoc („pravděpodobná příčina“), a že je vhodné použít na podporu dané věci veřejné prostředky. Třetí prověrka se týká finanční situace žadatele.

Více informací je k dispozici na [internetových stránkách Skotské rady pro právní pomoc \(Scottish Legal Aid Board\)](#).

Článek 9 skotského zákona o obchodování s lidmi a vykořisťování z roku 2015 zmocňuje skotské ministry ke stanovení období, během něhož musí být dospělým osobám poskytována podpora a pomoc, existují-li přiměřené důvody se domnívat, že se jedná o oběť trestného činu obchodování s lidmi a vykořisťování. Předpisy, které vstoupily v platnost dne 1. dubna 2018, stanoví délku tohoto období podpory na 90 dní a zahrnují poskytování podpory a pomoci v souvislosti (mimo jiné) s:

- ubytováním
- každodenním životem
- lékařskou pomocí a léčbou (včetně psychologického posudku a léčby)
- překladem a tlumočením do daného jazyka
- poradenstvím
- právním poradenstvím
- informacemi o jiných službách, které má dospělá osoba k dispozici
- repatriací

Článek 10 zákona z roku 2015 stanoví, že skotští ministři mají pravomoc přijímat předpisy týkající se podpory a pomoci, kterou lze poskytnout dospělým osobě, která je (nebo se zdá být) obětí otroctví, nevolnictví a nucené nebo povinné práce. Předpisy vstoupily v platnost dne 1. dubna 2018 a stanoví, že postup určení, zda je dospělá osoba obětí takového trestného činu; poskytovaná podpora a pomoc a doba poskytování podpory a pomoci by měly být stejné jako v případě oběti trestného činu obchodování s lidmi a vykořisťování.

Skotská vláda financuje dohody uzavřené s organizací [Migrant Help](#) (která podporuje dospělé oběti obchodování s lidmi a vykořisťování, kromě žen, jež se staly obětí obchodování s lidmi za účelem komerčního sexuálního vykořisťování) a s organizací [Trafficking Awareness Raising Alliance](#) (která podporuje ženské oběti obchodování s lidmi za účelem komerčního sexuálního vykořisťování). Financována je rovněž „[Anchor Service](#), která je součástí NHS Greater Glasgow a Clyde, za účelem poskytování psychologické služby všem dospělým obětem obchodování s lidmi a vykořisťování, které byly zjištěny ve Skotsku.

Originální verzi stránky (v jazyce příslušného členského státu) provozuje daný členský stát. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. Evropská komise vylučuje jakoukoli odpovědnost za jakékoli informace nebo údaje obsažené nebo uvedené v tomto dokumentu. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.